

V.7018.1033.2020.ET

Pan
dr n. ekon. Adam Niedzielski

Minister Zdrowia
via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

zwracam się do Pana Ministra w sprawie Narodowego Programu Szczepień przeciw SARS-CoV-2. Rzecznik Praw Obywatelskich wyraża zadowolenie z szybkiego wdrażania tego Programu, jednak pewne jego wątpliwości budzi określenie grup priorytetowych, które mają zostać zaszczepione w jednym z pierwszych etapów szczepień, a konkretnie, nieuwzględnienie w tych etapach osób z niepełnosprawnościami, a także opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

W Programie przedstawiono etapy, które wskazują na pierwszeństwo pacjentów danych grup: *w etapie 0 pierwsze dawki szczepień będą przeznaczone dla osób, które są najbardziej narażone na zakażenie. Są to: pracownicy sektora ochrony zdrowia (w tym wykonujący indywidualną praktykę), pracownicy Domów Pomocy Społecznej i pracownicy Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej oraz personel pomocniczy i administracyjny w placówkach medycznych, w tym stacjach sanitarno-epidemiologicznych.*

W etapie I ze szczepień skorzystają: pensjonariusze Domów Pomocy Społecznej oraz Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych, pielęgniacyjno-opiekuńczych i innych miejsc stacjonarnego pobytu, osoby powyżej 60. roku życia w kolejności od najstarszych, służby mundurowe oraz nauczyciele¹.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że osoby z niepełnosprawnościami znajdują się w grupie podwyższonego ryzyka zakażeniem koronawirusem i jego skutkami. W szczególności osoby, u których przyczyną niepełnosprawności są schorzenia układu

¹ <https://www.gov.pl/web/szczepimysie/narodowy-program-szczepien-przeciw-covid-19>

krążeniowo – oddechowego, współwystępujące schorzenia różnych układów organizmu, czyli osoby z tzw. niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze schorzeniami powodującymi znaczące osłabienie odporności, a także osoby, które z uwagi na trudności poznawcze posiadają obniżoną zdolność do dbania o higienę i profilaktykę zdrowotną².

Obawy Rzecznika są związane z napływającymi do niego sygnałami zaniepokojonych obywateli z niepełnosprawnościami, którzy w pełnym napięciu oczekują na możliwość powrotu do normalniejszego życia bez strachu, zmartwień i ograniczeń, które paraliżują ich życie w ostatnim trudnym czasie. W przeciwieństwie do osób pełnosprawnych, które mogą jakoś funkcjonować w życiu społecznym - z uwzględnieniem pewnych ograniczeń, osoby z niepełnosprawnościami żywią obawę, że nie będą jeszcze długo uczestniczyć w życiu społecznym oraz nie będą mogły wrócić do pracy, nauki, rehabilitacji, czy w miarę normalnego życia. Nie wspominając już o tym, że w trosce o swoje zdrowie jeszcze długo nie zobaczą swoich lekarzy. Wiele z tych osób będzie jeszcze długo zamkniętych w domach, bo w przeciwieństwie do pełnosprawnych osób, pandemia SARS-CoV-2 będzie dla nich wyrokiem. Dodatkowo obawy te potęgują prognozy, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne, według których szczepienie dla późniejszej grupy, w której się znajdują ma się odbywać pod koniec 2021 roku. Powyższa perspektywa dla tych osób oznacza kolejny rok życia w zamknięciu oraz pozbawia ich prawa do normalnego życia i godnego traktowania.

Jednocześnie Rzecznik zwraca uwagę na nieuwzględnienie w którymś z pierwszych etapów Programu opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Powyższe może powodować trudności w opiece nad osobą z niepełnosprawnościami w przypadku np. zakażenia SARS-CoV-2 lub śmierci jej jedyne go opiekuna. W pierwszym przypadku, gdy u jedyne go opiekuna zostanie potwierdzone zakażenie, jego podopieczny automatycznie otrzyma decyzję o kwarantannie. Powyższa sytuacja może stanowić trudności w zapewnieniu właściwej opieki i pielęgnacji dla osoby z niepełnosprawnością³. Natomiast w przypadku śmierci jedyne go opiekuna, jego podopieczny może pozostać bez opieki.

Dodatkowo, sposób określenia poszczególnych grup priorytetowych nasuwa wątpliwości, czy zostaną w ich ramach uwzględnione wszystkie osoby, znajdujące się w podobnej sytuacji. Należy przykładowo postawić pytanie, czy przez użyte w Programie sformułowanie „nauczyciele” należy również rozumieć opiekunów i opiekunki w żłobkach (literalnie nimi nie są, a stopień zagrożenia wynikający z ich pracy jest co najmniej tożsamy co nauczycieli w placówkach edukacyjnych). Kolejną wątpliwą kwestią jest uwzględnienie na którymś z pierwszych etapów szczepień pracowników centrów pomocy rodzinie (Program wprost wymienia jedynie pracowników ośrodków pomocy społecznej). Nie

² <https://www.gov.pl/web/rodzina/koronawirus-wazne-dla-osob-z-niepelnosprawnosciami-oraz-opiekunow>

³ Por. Beata Dązbłaż, Tomasz Przybyszewski, „Koroanwirus. Co, jeśli zachoruje jedyny opiekun?” <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/939754>

sposób także jednoznacznie stwierdzić, czy pracownicy i pensjonariusze takich placówek jak izby wytrzeźwień, noclegownie i schroniska dla bezdomnych (zagrożenie wydaje się porównywalne np. z placówkami ochrony zdrowia), są uwzględnieni w Programie jako jeden z priorytetów.

Pragnę również zauważyć, że w niniejszym dokumencie brak jest doszczegółowienia dotyczącego liczebności osób w poszczególnych grupach priorytetowych, które mają zostać zaszczepione w każdym z etapów. Podobnie, nie ma jednoznacznych informacji co do samych grup osób do zaszczepienia. Przedmiotowy dokument nie zawiera szczegółowych informacji w zakresie m.in. wyboru przez pacjenta szczepionki, jednolitego kwestionariusza kwalifikacji pacjenta do szczepienia, zasad szczepień tzw. ozdrowieńców, systemu dystrybucji szczepionek oraz jego zabezpieczeniu przed ryzykiem kradzieży. Niniejsze uwagi zostały również wskazane w stanowisku Naczelnej Rady Lekarskiej⁴.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podnoszonej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Maciej Taborowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

⁴ Stanowisko Nr 11/20/VIII Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19.